

Veilig in het verkeer

Hoe begeeft iemand met een visusbeperking zich in het verkeer
en hoe ga je daar als fietser mee om?

Met dank aan Blindenzorg Licht en Liefde voor de inbreng
en beide personen met een visuele handicap voor de foto's ter illustratie.

De straat oversteken met een witte stok

Een straat oversteken met behulp van een witte stok verloopt volgens een bepaalde procedure. Het is belangrijk dat de persoon met een visuele handicap aan andere verkeersdeelnemers duidelijk kan maken dat hij of zij wil oversteken. Zo kunnen zij hier rekening mee houden. Mensen met een visuele handicap kunnen fietsers niet zien, maar ze horen hen ook niet aankomen. Daarom is het belangrijk dat de fietser extra aandachtig is en de oversteekprocedure leert kennen.

Aan de hand van tekst en foto's leggen we hieronder uit hoe blinden en slechtzienden de straat oversteken met behulp van hun witte stok.

Stap 1: vooraf aan het oversteken

De blinde of slechtziende zoekt de stoeprand door met zijn witte stok de zwaaietechniek te gebruiken (tikken, rollen, schrapen). Zo detecteert hij het niveauverschil tussen de stoep en de straat zonder het doorgaand verkeer te hinderen.

Stap 2: de wachtstand/luisteren

De witte stok gebruiker gaat klaar staan aan de rand van de stoep met de tenen van een voet of beide voeten over de stoeprand als oriëntatie om recht te kunnen oversteken. Hij houdt de stok vast met een licht gebogen of gestrekte arm. Hij houdt de stok diagonaal voor zich, met de punt van de witte stok op de stoeprand.

Stap 3: signaal om over te steken

Als de witte stok gebruiker oordeelt dat er voldoende tijd en ruimte is om over te steken, geeft hij aan dat hij naar de overkant wil door zijn stok naar voor uit te steken. Hij houdt de stok in een hoek van 45° boven de grond waarbij de punt schuin naar beneden blijft wijzen, dit om problemen met andere voetgangers te voorkomen. Hij houdt zijn arm horizontaal gestrekt in de looppriechting. Dit signaal dient om aandacht te trekken van de andere verkeersdeelnemers. In deze positie luistert de visueel gehandicapte nog kort naar de mogelijke reacties van andere weggebruikers. Dit duurt een tweetal tellen. Zo nodig zet hij de stok weer neer en luistert hij opnieuw.

Stap 4: het oversteken zelf

Als de situatie veilig blijft steekt de witte stok gebruiker over, met zijn stok nog in dezelfde houding als in stap 3 (hoek van 45° boven de grond). Dit is een supplementair signaal dat meer veiligheid kan geven. Hierna gaat hij over tot de zwaaitechniek om de overkant van de straat te vinden. De witte stok gebruiker kan ook onmiddellijk na het vertrek de zwaaitechniek toepassen. Hij beslist zelf welke techniek hij gebruikt, afhankelijk van hoe veilig hij er zich bij voelt. In moeilijke omstandigheden, zoals een drukke en brede straat of in slechte weersomstandigheden, geniet de eerste manier van oversteken de voorkeur.

Stap 5: terug op de stoep stappen

Wanneer de witte stok gebruiker de overkant van de straat nadert, zoekt hij de stoep of stoepafscheiding door met zijn stok over de straat te schrapen. Vervolgens verkent hij de stoep met zijn stok. Zo kan hij inschatten of er al dan niet verkeerspalen of andere obstakels zijn. Van zodra hij zeker is, stapt hij de stoep op en vervolgt zijn weg.

Blindengeleidehond

Niet alle blinden of slechtzienden gebruiken een witte stok. Sommigen verplaatsen zich met de hulp van een blindengeleidehond. De combinatie van een geleidehond en een witte stok kan, maar is zeker geen regel. Geleidehondgebruikers worden minder snel herkend door de andere weggebruikers, ook al draagt de geleidehond een reflecterend harnas. Daarom is het ook voor hen heel belangrijk dat de andere weggebruikers extra aandacht voor hen hebben in het verkeer.

Oversteken is niet altijd even gemakkelijk of veilig

Blinden en slechtzienden baseren zich bij het oversteken op verschillende elementen. Ze gaan voort op wat ze rondom zich horen en kunnen voelen. Ze luisteren om de verkeerssituatie in te schatten. In druk verkeer, met veel lawaai, is dit heel moeilijk.

Een aantal aanpassingen zorgt er voor dat mensen met een visuele handicap vlotter kunnen oversteken. Hier en daar zijn aan de oversteek rateltickers aangebracht. Snel getik betekent oversteken, traag getik even wachten. Sommige oversteekplaatsen zijn voorzien van tactiele markeringen: ribbellijnen en noppentegels. De blinde of slechtziende volgt de ribbellijnen en bereikt zo de noppentegels die als waarschuwing voor het zebrapad of het fietspad zijn aangebracht. Op de noppentegels wacht hij tot hij veilig over kan. Ook waar aanpassingen zijn aangebracht, blijft het belangrijk dat fietsers er extra aandachtig zijn, in het bijzonder waar ze bij rood licht mogen afslaan.

Op deze foto wijst de witte pijl naar ribbellijnen, de gele pijlen wijzen op noppentegels.

Veel oversteekplaatsen zijn echter niet voorzien van aanpassingen. En dan is de situatie veel gevaarlijker voor de blinde of slechtziende voetganger. Hij kan niet inschatten waar de fietsers of de auto's zich exact bevinden. Zeker in deze situaties is het aan de andere weggebruikers om extra aandacht voor hen te hebben. Zij zien de blinde of slechtziende weggebruiker, hij hen niet.

Dit is een voorbeeld van een straatsituatie waar geen enkele aanduiding is dat er een fietspad is. De persoon op de foto weet dus helemaal niet dat hij op dit moment aan een fietspad komt.

Goed om weten

Blinden en (de meeste) slechtzienden hebben bij het stappen problemen om een rechte lijn te houden. Ze kijken onbewust naar links of rechts af. Ze kunnen dit niet corrigeren omdat ze zich niet visueel kunnen oriënteren op de omgeving. Een brede straat oversteken in een rechte lijn is dan ook heel moeilijk voor hen. Ze steken dan vaak schuin over, wat andere weggebruikers niet verwachten.

Samengevat

De witte stok is een hulpmiddel, geen toverstok. De stok helpt de gebruiker om zich zo zelfstandig en veilig mogelijk te verplaatsen. De stok biedt hem bescherming, ondersteunt zijn oriëntatie en doet andere weggebruikers alert zijn.

Niet alleen de stok maar ook de blindengeleidehond maakt iemand met een visuele handicap mobieler en helpt hem om zijn zelfstandigheid te vergroten.

Met deze brochure willen wij fietsers meer inzicht geven in hoe iemand met een visusbeperking zich in het verkeer begeeft. Met deze informatie of het daaruit vloeiend wederzijds begrip hopen wij misverstanden, vervelende situaties en vooral ongevallen te voorkomen.

Zicht op Cultuur² 2012